

Profit, 29.3.2010, Vědcům se nelíbí kafemlejnek

Jan Němec

Vládní rada pro výzkum, vývoj a inovace sklídila v loňském roce kritiku za nový systém hodnocení vědeckých výsledků a financování vědy. I proto premiér Jan Fischer navrhl obměnu personálního složení rady. Jaké změny mají v plánu kandidáti na členství v radě?

Ještě letos na jaře čeká vládní Radu pro výzkum, vývoj a inovace zásadní personální obměna. Její příčinou je především nový systém hodnocení a financování vědeckých projektů, který začal platit na začátku letošního roku. Systém sklídl tvrdou kritiku vědců a jejich volání po změně vyslyšel i premiér Jan Fischer. Nová rada má proto metodiku hodnocení projektů a rozdělování peněz přepracovat. Nejde přitom o málo; rada rozhoduje o rozdělení více než dvaceti miliard ze státního rozpočtu a může tak silně ovlivnit směřování české vědy.

Sekačka na trávu a teologické texty

Nová metodika hodnocení vědeckých projektů, již vědci posměšně nazývají „kafemlejnek“, spočívá v převádění vědeckých výsledků na body. Podle počtu bodů jsou pak vědecké týmy řazeny do žebříčků a získávají peníze. Podle kritiků je systém příliš zjednodušující. Navíc porovnává projekty z nejrůznějších vědních oborů. „Vývoj sekaček na trávu, teologické texty a teoretickou fyziku nelze zahrnout do jednoho společného systému hodnocení,“ upozorňuje Václav Hořejší z **Ústavu molekulární genetiky**, jeden z kandidátů do nové rady.

Jak by tedy hodnocení vědy mělo vypadat? Podle Hořejšího by měly být vědecké projekty hodnoceny nikoliv kvantitativně, ale kvalitativně. „Mělo by se měřit i naplňování cílů. V pravidelných intervalech by se scházela jakási „rada moudrých“, která by se k projektům vyjadřovala,“ konstatuje Václav Hořejší. Děkan fakulty informatiky na Masarykově univerzitě Jiří Zlatuška navrhuje hodnotit zvlášť jednotlivé vědní oblasti. Při porovnávání by se navíc nemělo vycházet pouze z ekonomického přínosu jednotlivých projektů. „Komericializace výsledků výzkumu má často zpoždění i několik let, proto je měření jen podle ekonomického přínosu nevhodné,“ vysvětluje Karel Aim z **Ústavu chemických procesů Akademie věd**.

Průmysl chce tržiště vědy

Důležitou součástí práce rady má být i lepší propojení vědy a průmyslu. Podle některých kandidátů by totiž stát měl finančně podporovat především základní výzkum. Na aplikovaném výzkumu, který převádí výsledky do praxe, by se měly více podílet soukromé firmy. „Stát by měl investovat veřejné peníze jenom tam, kde selhal trh. Typicky jsou to dlouhodobé a masivní výzkumy, které by pro firmy byly příliš rizikové,“ konstatuje kandidát Jiří Chýla z Centra částicové fyziky. Stát by měl firmy k investicím do výzkumu a inovací motivovat. „Firmy by mohly například získat daňové úlevy na vlastní i nakupovaný výzkum,“ navrhuje Karel Aim.

Problém při spolupráci firem a vědců není však jen ve financování. Podle šéfa společnosti Linet Zbyňka Frolíka, který do rady kandiduje za průmysl, je pro firmy často velmi problematické vůbec vhodné projekty najít. „Neexistuje žádná nabídka vědeckých týmů, z níž by si firmy mohly vybrat pro ně vhodné projekty,“ tvrdí Frolík. Řešením by proto podle něj bylo centrální internetové „tržiště“ příležitostí. „Tržiště by na jednom místě soustřeďovalo informace od různých vědeckých pracovišť a univerzit. Firmy by si tam podle klíčových slov mohly jednoduše vyhledat vhodné partnery ve vědeckém prostředí,“ uzavírá Frolík.

Foto popis|